

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 28.05.1973, sp. zn. 2 Cz 7/73, ECLI:CZ:NS:1973:2.CZ.7.1973.1

Číslo: 3/1974

Právní věta: Náhradu škody lze přiznat za škodu na věci nebo za škodu na zdraví, kterou způsobil nadměrný hluk strojového zařízení, nikoliv však za hluk samotný.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 28.05.1973

Spisová značka: 2 Cz 7/73

Číslo rozhodnutí: 3

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody, Odpovědnost za škodu

Předpisy: 40/1964 Sb. § 46

§ 134

§ 440

§ 441

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobci se domáhali, aby žalovanému JZD bylo uloženo platit jim měsíčně od 1. 5. 1967 do 31. 7. 1970 po 200 Kčs měsíčně, tj. celkem 6600 Kčs, a od 1. 2. 1970 nadále měsíčně 100 Kčs, a to jako náhradu za zvýšený hluk přesahující dovolenou míru hlučnosti a rušící je v jejich užívacím a vlastnickém právu. K odůvodnění svého nároku uvedli, že jsou vlastníky obytné části domu čp. 35 v T., v níž je byt o kuchyni a dvou pokojích v poschodí, v přízemí pod bytem pak chodba a místnost užívaná jako sklep nebo sýpka. S touto částí sousedí z jedné strany kravín, z druhé strany kůlna. V květnu 1966 se družstvo rozhodlo zavést stájovou mechanizaci a chtělo k tomu účelu použít i chodby a místnosti v přízemí obytné části domu čp. 35 v T. pod bytem žalobců, jakož i sousední kůlny. Žalobci projevíli jako členové družstva ochotu směnit obytnou část domu čp. 35 v T. za část domu čp. 66 v T., náležejícího družstvu. Bylo jim přislíbeno, že směna bude provedena, a pod podmínkou, že se tak stane, souhlasili, aby družstvo započalo s příslušnými pracemi v domě čp. 35 v T. Písemně nebyla dohoda sepsána. Družstvo provedlo potřebné stavební úpravy, v chodbě zazdilo přístup do místnosti užívané jako sklep a v této místnosti umístilo dva elektrické bojler a kompresor, který je přímo pod kuchyní žalobců v prvním poschodí domu. V době, kdy je kompresor v činnosti, tj. od 3.00 hod. do 5.30 hod., od 11.00 hod. do 12.00 hod. a od 16.00 hod. do 17.30 hod., je v jejich bytě takový hluk, že klidné bydlení je vážně ohroženo. Svůj ústní závazek směnit žalobcům část domu čp. 66 za obytnou část domu čp. 35 družstvo nedodrželo. Domáhali se proto žalobci náhrady za újmu způsobovanou jim hlukem přesahujícím dovolenou míru.

Žalované JZD nárok neuznalo a namítalo, že původní přiděl usedlosti čp. 35 v T. žalobcům byl po jejich vstupu do družstva změněn tak, že jim zůstal jen jimi užívaný byt v prvním poschodí. Místnost v přízemí patřila vždy ke kravínu. Budovu čp. 35 v T. vnesli do družstva, které se tak stalo jejím vlastníkem i podle ustanovení § 25 zákona č. 49/1959 Sb. Aby se žalobcům dostalo náhradního klidného bydlení, ujednalo družstvo s žalobcem V. K., že dá žalobcům do užívání byt v domku čp. 66 v T., náležejícím družstvu. Po schválení tohoto ujednání představenstvem dalo družstvo žalobci V. K. dne 15. 11. 1966 na jeho žádost klíče, žalobci však namísto toho, aby se sami nastěhovali do domku čp. 66, nastěhovali tam svou dceru B. M. Všechny stavební úpravy a zavedení mechanizace byly provedeny podle vydaného stavebního povolení a byly také schváleny, aniž by někdo vznesl nějaké námítky.

Okresní soud v Kutné Hoře po provedeném řízení návrhu částečně vyhověl. Zjistil, že žalobcům byla přidělena parcela č. 3/1 v T. s bytem a chlévem a že jsou „fakticky spoluvlastníky objektu čp. 35 v T.“ Z posudku znalce zjistil, že chodem kompresoru je překročena dovolená hladina hluku v době před nasazením tlumiče o 31, popřípadě 41 decibelů, po nasazení tlumiče o 16, popřípadě 26 decibelů. Na podkladě posudku znalce a volnou úvahou určil soud prvního stupně náhradu ve výši 100 Kčs měsíčně za škodu způsobenou hlukem. Považoval za přiměřené, aby žalovaný poskytoval žalobcům náhradu i nadále.

Krajský soud v Praze dospěl k závěru, že hospodářskou činností žalovaného je narušováno právo žalobců na nerušené bydlení a že soud prvního stupně správně volnou úvahou podle ustanovení § 136 o. s. ř., když přesné určení výše nároku bylo velmi obtížné, určil podle intenzity hluku výši náhrady; žalovaný porušil povinnost vyplývající z ustanovení čl. VII o. z. a ustanovení § 5 o. z. a odpovídá podle ustanovení § 421 o. z. za škodu způsobenou žalobcům. Potvrdil proto odvolací soud ve věci samé rozsudek soudu prvního stupně.

Nejvyšší soud ČSR rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČSR, tak, že rozsudky soudů obou stupňů byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Nesprávně byla soudy obou stupňů posouzena otázka tvrzené dohody účastníků o směně bytů nebo domů. Tato otázka není totiž, jak se domníval soud druhého stupně, pro posouzení uplatněného nároku nerozhodná. Z přednesu účastníků vyplývá, že účelem dohody bylo předejít újmě, která žalobcům mohla vzniknout instalací mechanizačního stájového zařízení v domě čp. 35 v T., a to tím způsobem, že měli dostat náhradní byt v domku čp. 66 v T. v rozsahu bytu jimi užívaného v domě čp. 35 v T. Učinil-li žalovaný se souhlasem žalobců toto opatření, žalobci však v rozporu s dohodou nastěhovali do bytu jen svou dceru, pak si sami zavinili tvrzenou škodu, kterou by v tom případě nesli sami (§ 441 o. z.). Bylo proto povinností soudů náležitě vyřešit všechny okolnosti týkající se účastníky uváděné dohody, zejména vyslechnout oba žalobce, jejich dceru B. M., některé členy představenstva družstva, v němž se o věci jednalo, a dotázat se i místního národního výboru, na jakém podkladě se B. M. do domku čp. 66 v T. nastěhovala. Šlo-li o převod nemovitosti, muselo by být přihlédnuto k ustanovením § 46 a § 134 o. z., popřípadě § 440 o. z.

I kdyby k tvrzené dohodě platně nedošlo, bylo třeba blíže se zabývat splněním předpokladů pro náhradu škody.

Předpokladem takového nároku je především porušení právní povinnosti, které soudy obou stupňů spatřovaly v tom, že hlukem přesahujícím dovolenou míru a vznikajícím hospodářskou činností žalovaného jsou žalobci rušeni ve svém právu nerušeného bydlení v domě, který je jejich vlastnictvím, nebo, jak měl za to soud prvního stupně, jejich spoluvlastnictvím s žalovaným. I kdyby však žalobci již nebyli vlastníky ani spoluvlastníky domu čp. 35 v T., byli by nepochybně oprávněnými

uživateli bytu, poněvadž v něm byli po svém vstupu do družstva ponecháni jako v obytné části zemědělské usedlosti, sice reálně neoddělitelné, sloužící však jejich osobní potřebě; tento byt nebyli povinni sdružit do společného družstevního hospodaření (§ 25 zákona č. 49/1959 Sb. a čl. 34 odst. 2 Vzorových stanov JZD /vyhláška č. 169/1964 Sb./). Jejich právo nerušeného bydlení by vyplývalo buď z ustanovení § 130 o. z., popřípadě § 489 o. z., jsou-li vlastníky, anebo z ustanovení § 158 o. z., případně § 493 odst. 1 o. z., jsou-li jen uživateli bytu.

Dalším nezbytným předpokladem vzniku odpovědnosti za škodu je existence škody. Ve smyslu občanského zákoníku se jí rozumí majetková újma, kterou lze objektivně vyjádřit v penězích, ať již jde o škodu na věci anebo o škodu na zdraví. Jen výjimečně přiznává občanský zákoník nárok na odškodnění za nemajetkovou újmu (§ 442 odst. 2, § 444 a § 445 o. z.). Hluk vznikající provozem zařízení v hospodářství žalovaného měrou přesahující dovolenou hladinu by mohl být nepochybně příčinou škody, avšak sám o sobě není škodou ve smyslu ustanovení občanského zákoníku. Teprve škoda na věci (např. snížení určité hodnoty bytu) anebo škoda na zdraví, kterou by hluk způsobil, by byly škodou, jejíž náhradu by bylo možno uložit. Ani vznik ani výše takové škody však v projednávané věci nebyly tvrzeny. Bylo proto povinností soudu dát žalobcům v tomto směru potřebné poučení.

Z uvedeného vyplývá, že oba soudy porušily zákon v ustanoveních § 5, § 6 a § 120 odst. 1 o. s. ř. v souvislosti s ustanoveními § 441 a § 442 až § 445 o. z.